
A 31

Leveranstidsdimensioner

Med leveranstid menas här den kalendertid det tar för en leverantör att leverera en artikel från erhållen order. Leveranstiden kan beroende på aktuella leveransvillkor exempelvis avse tiden från order till dess ordern är klar för utleverans eller tiden från order till dess leveransen kan tas emot av kund, dvs. inklusive transporttid. Leveranstiden är en del av den totala ledtiden för en anskaffningsprocess, dvs. den del som har att göra med order-till-leveransprocessen för leverantören. Leveranstiders längd kan förändras över tid och man kan därför tala om olika leveranstidsdimensioner som på olika sätt utgör ett mått på leverantörers effektivitet. I den här handboksdelen beskrivs olika sådana leveranstidsdimensioner och sambanden mellan dem.

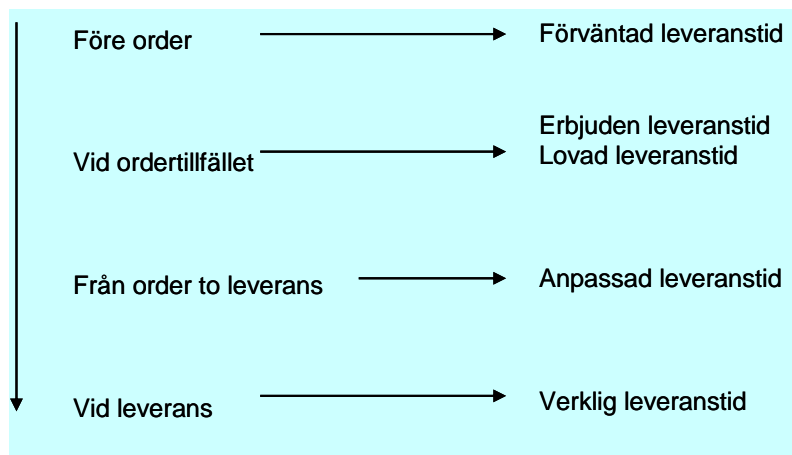
1 Leveranstider under olika faser av order-till-leverans processen

Olika dimensioner av leveranstider och deras variationer kan beskrivas genom att sätta dem i relation till olika faser under order-till-leverans processen. Den första fasen avser tiden före order, den andra tidpunkten vid ordertillfället, den tredje tiden från order till utleverans och den fjärde tidpunkten vid leverans till kund. Dessa faser och de olika leveranstider som förekommer under respektive fas framgår av figur 1.

Förväntad leveranstid

För att kunna styra materialflöden måste beslut om anskaffning fattas i förväg. Materialstyrning måste därför bygga på förväntade leveranstider vid fall där tiderna inte är kontraktbundna. Leveranstiden före order utgör följaktligen i någon bemärkelse en prognos.

Ur styrningssynpunkt kan en förväntad leveranstid utgöras av den leveranstid som finns registrerad i affärssystemet eller den leveranstid som en viss leverantör erfarenhetsmässigt brukar tillämpa. Den kan också avse den uppgift om aktuell leveranstid som man fått på förfrågan till leverantör innan beställning skett.

Figur 1 Leveranstider under olika faser av en order-till-leverans process

Erbjuden och lovad leveranstid

Vid ordertillfället kan leverantören erbjuda en leveranstid som skiljer sig från den leveranstid som kunden förväntat sig. Den leveranstid som sedan överenskomms mellan kund och leverantör kan kallas lovad leveranstid och utgör den leveranstid som gäller vid ordertillfället.

Anpassad leveranstid

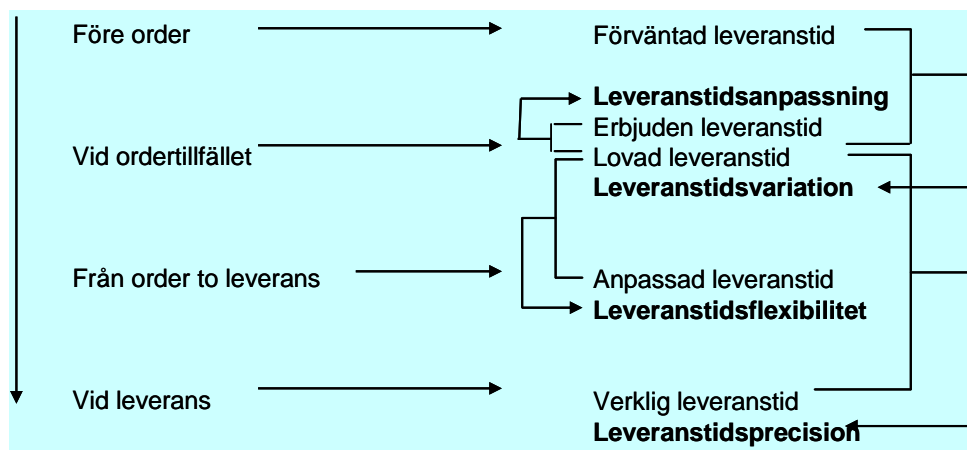
Av olika skäl kan kundens behov förändras över tiden. Det kan medföra att hen behöver få leverans tidigare eller senare än vad som överenskommits mellan kund och leverantör och som baserats på lovad leveranstid. Om leverantören kan och vill ändra leveranstiden efter förfrågan från kund kan man tala om en anpassad leveranstid.

Verklig leveranstid

Vilken den verkliga leveranstiden är för en viss order får man i allmänhet inte veta förrän vid inleveranstillfället. Denna verkliga leveranstid är skillnaden mellan ordertidpunkt och leveranstidpunkt.

2 Effektivitetsmått och leveranstidsdimensioner

Med utgångspunkt från de olika faserna under order-till-leverans processen och de olika slag av leveranstider som är aktuella under respektive fas kan ett antal gap som utgör mått på olika typer av leveransservice identifieras. Dessa gap illustreras i figur 2.

Figur 2 Effektivitetsmått i form av gap mellan olika leveranstidsdimensioner

Leveranstidsvariation

Skillnaden mellan förväntad leveranstid och lovad leveranstid kallas leveranstidsvariation. Det är ett mått på hur mycket leveranstiden från en leverantör varierar från ordertillfälle till ordertillfälle och uttrycker en leverantörs förmåga att informera om och att konsekvent hålla förväntade leveranstider. Ju mindre variationen är, desto mindre säkerhetslager behöver man ha för att gardera sig mot brist.

Leveranstidsanpassning

Om det finns en skillnad mellan förväntad leveranstid och erbjuden leveranstid som är negativ, dvs. då förväntad leveranstid är kortare än erbjuden leveranstid, kan det uppstå problem för kunden i form av att inleverans kommer för sent för att undvika brist. Gapet mellan erbjuden och lovad leveranstid utgör ett uttryck för leverantörens förmåga att anpassa sina leveranstider till kundens behov av när inleverans måste ske för att undvika brist. Det är följaktligen ett effektivitetsmått för utvärdering av leverantörer.

Leveranstidsflexibilitet

I många fall måste på grund av långa ledtider beställningar till leverantör göras lång tid i förväg. Det finns i sådana sammanhang uppenbara risker för att efterfrågan under denna tid blir större eller mindre än förväntat. Detta leder i sin tur till brister respektive onödigt stora lager. Gapet mellan lovad och anpassad leveranstid utgör ett effektivitetsmått på leverantörens förmåga och vilja att anpassa sin leveranstid för öppna uteliggande order, dvs. sin förmåga att leverera något senare eller något tidigare än vad som ursprungligen överenskommits.

Leveransprecision

Gapet mellan lovad leveranstid och verklig leveranstid är ett mått på leverantörens förmåga att leverera vid lovad leveranstidpunkt. Det är med andra ord ett effektivitetsmått som uttrycker graden av leveransprecision. Brister i leveransprecision ger också upphov

till leveranstidsvariationer på motsvarande sätt som dimensionen leveranstidsvariation enligt ovan.

5 Kompletterande synpunkter

- Den leveranstidsvariation som man kan behöva ta hänsyn till vid dimensionering av säkerhetslager bör innefatta både den som ovan kallats leveranstidsvariation och leveransprecisionen. Se handboksdel B44, Beräkna standardavvikelser vid ledtidsva-riationer.

Referenslitteratur

Bowersox, D. och Closs, D. (1996) Logistical management, McGraw-Hill.

Corbett, L. (1992) Delivery windows – A new view on improving manufacturing flexibility and on-time delivery performance, Production and Inventory Management Journal, 3rd quarter.

Lambert, D., Stock, J. och Ellram, L. (1998) Fundamentals of logistics management, McGraw-Hill.

Maskell, B. (1991) Performance measurement for world class manufacturing, Productivity Press.

Mattsson, S-A. (2012) Logistik i försörjningskedjor, Studentlitteratur.